

Pogovori s Kandidom

Mirko
Zupančič

(STAVKI III)

Sredi noči,
kar takó in mežé
so poslali Kandida
v deželo Eldorado.

Še prej so Kunigundi
bajonetno uredili trebuh
in so bájali, bájali, bájali.
Kandidu so ponudili
ovce in koze,
tudi mehove vina
in bleščeče zlatnike.
Vse za uživanje,
za strastno prevaro.

Bila je nova točka nič,
ki ni hotela pesmi.
Kandid je bil sit,
prevaran,
z zlatom nabit.

Le kje si, mladič moj,
je rekla medvedka,
kako je s tvojo kožo
in rumenino kožuha!

Prišla je zima
s snegom nabita

v gmajnah zapuščenih.

Sneg je gazil otrok,

sam je bil v stvari,

ki se ji pravi

korakati v temi

in priti do šole

in se spet vračati

in se še vračati

nazaj k mami.

Sredi snega in divjine

so opojne nočne lise.

Drevesa so kot domišljija,

grmi so v pravljici.

Znotraj mogočnosti gozdov

je otrok korakal domov.

Sredi bajte

je mama objela otroka,

rada te imam,

kako sva sama,

brez moža,

ki se je v krsto zakrknil . . .

To ni bila pesem jóka,

Kmetica je posegla v svet:

krave še mukajo,

dobro je mleko,

ljubezen otroka

je vsa tukaj in zdaj

in je v telesu matere. —

V otrokovo izbo

je stopila tudi Kunigunda.

Nič ni vedela,

bila je znotraj bogata,

tudi ranjena,

potrdila je ljubezen.

Kako lepa sta skupaj dva lista,

dva človeka

in še sto viol

in šumi in zveni,

tudi vse druge stvari sveta,

tudi tisto drugačno

in némo lépo.

Kmetica je trpela potihoma:
 ne morem brez moža,
 on je v moji izbi,
 on je gozd,
 on je kamen,
 on je orač in zemlja.
 Njegov obraz
 ima moje oči,
 skupaj sva stopila
 v hišo in njivo. —

Kunigunda je razumela pojave
 v Kmetici,
 pa še drugo je razumela.
 Kunigundo so raztelesili
 že v davnini,
 a je postala granit;
 vedela je,
 da telo in srce
 čakata na drugačno upanje.
 In sta peli obé:
 kar naprej so trave
 za najino košnjo,
 ne moreva videti rose
 in njenega jutra.
 Dežuje v seno,
 škrti so v drvarnici,
 rekli bójo,
 da je na svetu sneg,
 sneg pa je plošča upanja...

Nastopil je čudaški potres:
 v sekundi njunega pesništva
 so stlačili
 v Kandidov trebuh
 še zadnjo,
 lepo zapečeno ovco.

(STAVKI IV)

Pangloss
 je sédel na zemljo.
 Zavoljo vedrine
 in jasnoglednosti
 je počesal misel človeško.

Viharna je bila noč.
 Burnik
 je iz zemlje korakal
 razdrapan,
 ožgan.
 S silnimi očmi
 je pogledal v hišo.
 Kmetica je gledala
 z očmi nébesa,
 vedela je:
 prišel bo. On. Mož.
 Orač Burnik. —
 Prišel je,
 z njim je prišlo jeklo,
 v zemlji rojeno.
 Prišla je lépa gora,
 prišle so breze ponosne.

Navzdol so sédli
 za hrastovo mizo.
 Sédel je tudi Martin
 sin izgubljeni.
 Umoval je o pticah,
 ki žrejo ptice
 od nekoč
 do danes in jutri.

Burnik ni hotel umovati.
 Panglossa je zakopal v senó,
 Martina je peljal
 v sredino skal
 in v noč,
 v noč viharno;
 dihal je smreke,
 čutil je stòrž.
 Brez strahu
 je Burnik čuval
 svetlobo noči. —
 Pangloss je spal,
 Martin je gledal vihar.

Na šesti zarji
 je Kunigunda
 osvojila svetlobo.
 Martin ni zmogel Burnika,

Pangloss je jedel senó.
Kmetica je videla Kunigundo,
videla je roj jablan
in hrušk
in čebel
in nedokončanih stvari.

Bila je noč mirna,
vsa večerna.
Vas se je zgnetla
okoli dreves,
med hišo je segla.
Bil je lep molk,
mirni so bili grmi.
Blizu hleva
je kolobaril veter,
sam,
ves sam.
Veter je pel:
Kje je Kandid —
v oceanih nemara
in v ladjah skrit?
Noč pa je mirno
luno sejala
in brzdala strah.
Zvezde je kazala
in ugrabila svetlobo,
podarila jo je
skalovju,
grmovju,
tudi jamam kraškim.

V noči tájanja,
v noči upanja
so razpršili
Kunigundo in Kandida.
Razklali.
Razkosali.
Razdvojili.

Kmetica je mislila s srcem,
v njej je živila njiva:
kje sta otroka,
otroka moja?